

6. Чернишов Г.М. Фінансове шахрайство в інвестиційно-будівельній сфері: кримінологічне дослідження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Одеса, 2016. 246 с.

7. Чернявський С. С. Фінансове шахрайство: методологічні засади розслідування: монографія. Київ: Хай-Тек Прес, 2010. 624 с.

8. Шевчишен А. В. Доказування стороною обвинувачення у досудовому розслідуванні корупційних злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг: теорія та практика : монографія. Київ : Правова Єдність, 2019. 534 с.

Вербова Надія Ігорівна,

ад'юнкт відділу докторантури

та ад'юнктури Національної академії
внутрішніх справ

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Вступ. Правове забезпечення будь-якої діяльності визначає конкретні механізми втілення правових норм в життя, а отже, й сприяє охороні та захисту прав людини та громадянина. Юридичними засобами такого механізму виступають нормативно-правові приписи, що об'єктивовані у правових актах. Завдання правового забезпечення є багатовекторними, одним з основних – це протидія правопорушенням. Оскільки частка вчинюваних злочинів проти власності є однією з найбільших, порівняно з іншими скоюваними суспільно-небезпечними діяннями, то виникає питання щодо усестороннього дослідження цього явища.

Зважаючи на динамічність внесення змін та доповнень у вітчизняні джерела права, а також на їх значний нормативно-правовий масив, наявні у них недоліки, варто з'ясувати основні питання правового забезпечення протидії злочинам проти власності. Саме тому у роботі будуть аналізуватися основні нормативно-правові акти як засоби такого забезпечення.

Задля проведення ґрунтовного дослідження цих питань, були охарактеризовані наукові публікації таких вчених як Ю. А. Дорохіної [1], А. М. Соловйової [11], М. О. Свіріної [10] та ін.

Результати та обговорення. На сьогоднішній день масив правових актів щодо протидії злочинам проти власності в Україні є досить великим. До основного правового акту з цього питання належить Конституція України. Згідно ч. 4 ст. 13 Конституції

України «держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки. Усі суб'єкти права власності рівні перед законом». А відповідно до ч. 4 та 7 ст. 41 Конституції України «ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним; використання власності не може завдавати шкоди правам, свободам та гідності громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі» [2].

Кримінальний кодекс України є одним з головних актів правового забезпечення протидії злочинам проти власності в Україні. Він встановлює загальні засади і напрями державної політики щодо цих злочинів і їх протидії. Норми Кримінального кодексу України визначають об'єкти власності, що мають найвищу цінність, а також вони убезпечують правовідносини власності від суспільно-небезпечних посягань. Розділ VI Кримінального кодексу України є основною ланкою у правовому забезпеченні протидії злочинам проти власності в Україні.

Проте, приписи Кримінального кодексу України не позбавлені недоліків. Зокрема, варто особливу увагу законодавцю приділити недостатньому врегульованому питанню кібербезпеки. Дійсно, у ч. 3 ст. 190 Кримінального кодексу України передбачена відповідальність за шахрайство, вчинене шляхом незаконних операцій з використанням електронно-обчислювальної техніки, проте такого законодавчого регулювання видається недостатньо.

У цьому контексті необхідно згадати про Указ Президента України «Про Національну стратегію у сфері прав людини» та Стратегію кібербезпеки України. Відповідно до Стратегії кібербезпеки України однією із стратегічних цілей є «ефективна протидія кіберзлочинності – Україна забезпечить набуття правоохоронними органами та державним органом спеціального призначення з правоохоронними функціями спроможностей для мінімізації загроз кіберзлочинності, посилення їх технологічного і кадрового потенціалу для проведення превентивних заходів та розслідування кіберзлочинів» [9].

Кримінальний процесуальний кодекс України також є засобом правового забезпечення протидії злочинам проти власності. До прикладу, у ст. 216 Кримінального процесуального кодексу України зазначено, що досудове розслідування кримінальних правопорушень проти власності, передбачених КК, здійснюють слідчі органи Національної поліції [10, с. 270; 3].

До правового забезпечення протидії злочинам проти власності належать Закони України. Так, у Законі України «Про національну безпеку України» зазначено, що «Національна поліція України є центральним органом виконавчої влади, що забезпечує громадську безпеку і порядок, охорону прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидію злочинності...» [6].

Законом України «Про Національну поліцію», законодавець безпосередньо відніс до обов'язків Національної поліції протидію та запобігання злочинам проти власності та надав їй відповідні повноваження [10, с. 271].

Важливо також зазначити, що з метою удосконалення правового забезпечення протидії злочинам проти власності потрібно, поруч із правотворчістю, впроваджувати ефективну систему планування, прогнозування та аналізу. Частково планування втілюється у правових актах, зокрема в нормативно-правових Стратегіях, Концепціях, Планах тощо. Водночас, варто у них передбачати чіткі строки їх втілення, щоб вони не існували в формі декларацій.

Окрім того, важливим засобом ефективного правового забезпечення є прогнозування. Про його важливість неодноразово згадувалося у юридичній літературі.

Позитивним є те, що на сьогоднішній день здійснюється робота у цьому напрямі, зокрема щодо кримінального аналізу. Відповідно до «Положення про автоматизовану інформаційну систему оперативного призначення єдиної інформаційної системи МВС» функціонує Департамент кримінального аналізу [5]. «Вказаний структурний підрозділ є спеціально уповноваженим щодо проведення, організації та координації інформаційно-пошукової та аналітичної роботи, спрямованої на збір, оцінку, аналіз та реалізацію інформації, шляхом надання її уповноваженим органам (підрозділам) для вжиття заходів відповідно до їх компетенції, оцінювання ризиків, а також використання її для забезпечення виконання функцій, покладених на поліцію» [4, с. 184].

Висновки. Основним засобом забезпечення протидії злочинам проти власності в Україні є правові акти. До них належать як законодавчі, підзаконні, так й судові акти, за допомогою яких втілюються завдання кримінально-правової політики щодо охорони власності, захист прав людини та громадянина. Варто приділити окрему увагу удосконаленню законодавчих положень, в тому числі й Кримінального кодексу

України, адже деякі з них не відповідають вимогам сучасності. Ці питання потребують додаткового наукового дослідження.

Окрім того, особливу роль законодавцю варто приділити розбудові ефективної системи планування, прогнозування та аналізу, які покращать правове забезпечення протидії злочинам проти власності в цілому.

Список використаних джерел

1. Дорохіна Ю.А. Злочини проти власності. Теоретико-правове дослідження: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 744 с.

2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

4. Манойленко К. М. Інформаційно-аналітичне забезпечення протидії злочинам проти власності туристів в Україні. Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави: Матеріали X Міжнар. науково-практичної конференції (30 березня 2018 р., м. Одеса). Одеса: ОДУВС, 2018. С. 182–184.

5. Про затвердження Положення про автоматизовану інформаційну систему оперативного призначення єдиної інформаційної системи МВС: Наказ Міністерства Внутрішніх справ України від 20.10.2017 № 870 VIII / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1433-17?find=1&text=прогнозув#Text>.

6. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19?find=1&text=протиді#w1_7.

7. Про Національну поліцію. Закон України від 02 липня 2015 року № 580-VIII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/580-16/print1446470092906691>.

8. Про Національну стратегію у сфері прав людини: Указ Президента України від 24.03.2021 № 119/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119/2021?find=1&text=протиді#w1>

9. Про Стратегію кібербезпеки України: Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 26 серпня 2021 року № 447/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4472021-40013>.

10. Свіріна М. О. Протидія та запобігання злочинам проти власності в діяльності Національної поліції України. Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка. 2017. № 4 (80). С. 269–279.

11. Соловйова А. М. Кримінально-правова охорона власності: порівняльно-правове дослідження: дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право. Класичний приватний університет, Запоріжжя; Університет державної фіскальної служби України, Ірпінь, 2019. 514 с.

Вінник Михайло Олексійович,
ад'юнкт відділу докторантури
та ад'юнктури Національної академії
внутрішніх справ України

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА ПРОБЛЕМАТИКА ВИЯВЛЕННЯ ТА РОЗШУКУ ГРОШЕЙ, ЦІННОСТЕЙ ТА ІНШОГО МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ВНАСЛІДОК ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Функціонування правової держави ґрунтується на засадах охорони прав та законних інтересів громадян, фізичних та юридичних осіб від протиправних діянь, забезпечення принципу законності та верховенства права, а також охорони встановленого в державі правопорядку. Ці завдання реалізуються відповідними органами держави та виконуються за допомогою правоохоронної діяльності.

Конституція України проголошує Україну як правову державу, в якій людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю, гарантує охорону та захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави [1].

Правоохоронна діяльність – це вид державної діяльності, яка здійснюється з метою охорони права спеціально уповноваженими органами шляхом застосування юридичних заходів впливу в суворій відповідності із законом і при неухильному дотриманні встановленого ним порядку [2, т. 5, с. 47].

Відповідно до вимог основоположних нормативно-правових актів, які регулюють діяльність правоохоронних органів в Україні,